

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Ohjattujen leikkitilanteiden videokuvaaminen päiväkodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntä- minen ohjauksessa

Dedolli, Saranda

2016 Laurea

LAUREA

AMMATTIKORKEAKOULU

Laurea-ammattikorkeakoulu

Yhdessä enemmän

Ohjattujen leikkitilanteiden videokuvaaminen päiväkodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntäminen ohjauksessa

Saranda Dedolli
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2016

Saranda Dedolli

Ohjattujen leikkitilanteiden videokuvaaminen päiväkodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntäminen ohjauksessa

Vuosi	2016	Sivumäärä	41
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyön tarkoitus on kuvata videomateriaalia päiväkodin opettajien ja -hoitajien ohjaamista leikkituokioista päiväkotilasten kanssa. Tavoitteena on selvittää, voiko videokuvaamista käyttää refleктоivana menetelmänä ohjaustyössä. Kehittääkö ohjattujen leikkitilanteiden kuvaaminen ohjaajan ohjaustaitoja? Onnistuuko oman ohjauksen reflektointi videomateriaalien kautta?

Leikki on lapselle tärkeää, ja niin myös ohjaajan rooli siinä. Refleктоimalla omaa ohjaamista, voi löytää uusia toimintatapoja kehittyä kasvattajana. Oikeanlainen ohjaaminen lisää hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä.

Tavoitetta lähdettiin toteuttamaan videokuvaamalla ohjaajien ohjaamia leikkitilanteita. Ohjaajat katsoivat videon, jonka jälkeen heitä haastateltiin. Haastattelu oli teemahaastattelu, ja aineistoa käsiteltiin sisällönanalyysillä. Tutkimus on laadullinen tutkimus.

Videokuvaamista pidettiin hyödyllisenä menetelmänä ohjaajuuden kehittämisessä. Sen avulla pystyttiin joko pohtimaan jo tiedostettua käyttäytymistä tai havainnoimaan uusia toimintatapoja itsestään ohjaajana. Kysymyksiksi nousi kuitenkin se, että millä resursseilla kuvaaminen voidaan järjestää ja onko kaikilla päiväkotiohjaajilla halukkuutta olla kuvattavana.

Kattavampia tuloksia olisi syntynyt, jos sekä haastateltavia että päiväkoteja olisi ollut tutkimuksessa useampi. Myös mahdolliset ennen ja jälkeen - kuvaustilanteet ja - haastattelut olisivat konkreettisesti osoittaneet, onko videokuvaamista ollut pidemmälle päälle hyötyä. Kuvaaminen päiväkodissa ja työyhteisössä herättää aina myös ajatuksia vapaaehtoisuudesta ja resursseista.

Asiasanat: ohjaajuus, reflektointi, videon käyttö, päiväkot

Saranda Dedolli

Video recording guided playing situations in kindergarten and using video materials in guidance

Year 2016

Pages

41

The purpose of this study is to film video material of kindergarten teachers and nurses when they guide kids in their playing sessions. The aim is to determine whether video recording can be used as a reflective method in guidance work. Can filming develop guidance skills? Is it possible to reflect your guidance through video materials?

Playing is extremely important for a child, and so is the teacher or a nurse role as a guide in it. Reflecting own guidance may find new ways to grow as an educator guide. Proper guidance increases well-being and prevents social exclusion.

To resolve the research questions, we filmed teachers and nurses when they guided kids in their playing situations. After the teachers and nurses watched the video, they got interviewed. The interview was a focused interview and the data was processed by content analysis. The study is a qualitative research.

Filming was considered useful in developing guidance. It helped to reflect already conscious behaviors and also observe new ones. However, the questions were, with what resources to film and is there enough willingness to be filmed among the kindergarten teachers and nurses?

The results would have been more comprehensive if we had studied more interviewees and day-care centers. Also possible before and after -filming of the playing situations and - interviews would have shown whether the filming was useful in further period. Shooting in kindergarten and in the work community also always raises the thoughts of voluntariness as well of the economic resources.

Keywords: guidance, reflection, using videos, kindergarten

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	7
3	Teoreettinen viitekehys	8
3.1	Varhaiskasvatus	8
3.1.1	Varhaiskasvatuksen arvopohja	8
3.2	Ohjaaajuuden käsittäminen	9
3.2.1	Kasvatuksellinen ohjaus	9
3.3	Leikin merkitys lapselle	10
3.4	Ohjaajan merkitys leikissä	11
3.5	Reflektointi	12
3.5.1	Oman toiminnan videokuvaaminen refleктоivana menetelmänä	12
4	Aineiston hankinta, toiminnallinen osuus ja aineiston käsittely	14
4.1	Prosessin alku ja aiheen rajausta	14
4.2	Kirjallisuusaineiston hankinta	15
4.3	Laadullinen tutkimus	15
4.3.1	Teemahaastattelu	16
4.3.2	Sisällönanalyysi	17
4.3.3	Validiteetti ja reliabiliteetti	17
4.3.4	Tutkimuksen kohderyhmä ja otanta	18
4.4	Suunniteltu toteutus	18
4.5	Tutkimuksen eettisyys	18
4.6	Kuvaaminen ja haastattelut	19
4.7	Aineiston käsittely	20
5	Tulokset	21
5.1	Luonnollinen ohjaaminen kameran edessä	21
5.2	Ensimmäiset ajatukset	21
5.3	Positiiviset huomiot	22
5.4	Jännittäminen etukäteen	22
5.5	Mitä kehitettävää omassa ohjauksessa?	23
5.6	Menetelmän kokeminen hyödylliseksi	24
6	Pohdinta	25
6.1	Tulosten tarkastelu	26
6.2	Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelu	27
6.2.1	Anonymiteetti	29
6.2.2	Luotettavuutta vahvistavat tekijät	29
6.2.3	Luotettavuutta heikentävät tekijät	30
6.3	Johtopäätökset ja kehittämis ehdotukset	31
7	Yhteenveto	32

Lähteet	34
Liitteet.....	36

1 Johdanto

Tämän tutkimuksen ja opinnäytetyön tarkoitus on kuvata videomateriaalia päiväkotiohjaajien ja -hoitajien ohjaamia leikkituokioita päiväkotilasten kanssa. Tutkimus on laadullinen tutkimus, ja sen avulla pyritään selvittämään, voiko videokuvaamista käyttää reflektoitavana menetelmänä ohjaustyössä. Tutkimus suoritetaan eräässä kunnallisessa päiväkodissa, jossa lapset ovat iältään 3-6 - vuotiaita.

Ajatuksena on, että kuvatun ohjaustilanteen jälkeen ohjaaja katsoo videonauhan. Videon katsomisen ja sen jälkeisen teemahaastattelun tavoitteena on tutkia, kehittääkö oman ohjauksen katsominen videomateriaalin kautta omia ohjaustaitoja ja voiko ohjattujen leikkitilanteiden videointia käyttää reflektoitavana työmenetelmänä varhaiskasvatuksessa laajemmin. Tällaista tutkimusta ei ole tehty päiväkodissa aikaisemmin.

Aihe esitettiin Tikkurilan Laurean opinnäytetyön hankeinfossa 27.3.2015. Valitsin tämän aiheen, sillä ohjaajien oman toiminnan kehittäminen on mielestäni lasten kehityksen ja kasvatuksen kannalta tärkeä aihe. Myös reflektoinnin merkitys ammatti-identiteetin kasvuun kiehtoi teemana. Luoviin aloihin suuntautuneena sosionomiopiskelijana pidän myös leikin merkitystä, sen eri aihealueita ja siihen vaikuttavia tekijöitä mielenkiintoisina. Myös tutkimuksen viestinnällinen puoli eli videokuvaaminen kiinnostaa kovasti.

Suoritan alustavasti lastentarhaopettajapätevyyden, minkä vuoksi opinnäytetyöni aihe on koskettava alle 8-vuotiaita lapsia. Uskon, että ohjaajien itsensä kehittäminen on aiheena sellainen josta voin itse oppia paljon mahdollisesti tulevaisuuden työpaikassani päiväkodissa.

2 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, kehittääkö ohjattujen leikkitilanteiden kuvaaminen ohjaajan ohjaustaitoja. Onko videokuvaamisesta hyötyä? Onnistuuko oman ohjauksen reflektointi videomateriaalien avulla?

Tutkimuksen varsinaiset tutkimuskysymykset ovat:

Kehittääkö ohjattujen leikkitilanteiden kuvaaminen ohjaajan ohjaustaitoja?

Onnistuuko oman ohjauksen reflektointi videomateriaalien kautta?

Tavoitteena on kehittää sen päiväkodin henkilökunnan ohjaustaitoja ja kasvatusroolia, jossa tutkimus suoritetaan. Parhaimmillaan tutkimustuloksilla voidaan kehittää ohjaajien ammatti-identiteettiä ja siten myös tukea päiväkodissa käyvien lasten kehitystä.

Tutkimistulosten tarkoitus on antaa eväitä myös muille päiväkodeille, jotka harkitsevat leikki-tilanteiden videokuvaamista ja pohtivat niiden höytyä ohjaustyössä. Videokuvaaminen on kasvatustyössä nykyaikaa, ja uskon, että tutkimustuloksilla voi olla merkittäviä vaikutuksia varhaiskasvatuksen kehittämistyössä.

3 Teoreettinen viitekehys

Teoreettisia käsitteitä, johon teoreettinen viitekehys pohjautuu.

- varhaiskasvatus
- ohjaajuuden käsittäminen
- leikin merkitys
- ohjaajan merkitys leikissä
- reflektointi

3.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005, 11) määrittävät, että varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta, joka tapahtuu pienen lapsen elämän eri osa-alueilla. Sen avulla pyritään tukemaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Jotta lapsi kasvaa ja kehittyy, on lapsen vanhempi ja kasvatuksen ammattilaisen eli esimerkiksi päiväkodinhoitajan tehtävä kiinteää yhteistyötä. Toimiva yhteistyö, ns. kasvatuskumppanuus mahdollistaa lapselle varhaiskasvatuksessa toimivan ja yhtenevän kokonaisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Muun muassa päiväkodit ja päivähoidot kuuluvat yhteiskunnan järjestämään varhaiskasvatukseen. Yhteiskunnan järjestämä varhaiskasvatus sisältää pedagogisten menetelmien käytön. Sen vahvuus on ammattitaitoinen henkilöstö, joka tavoitteellisesti tukee lapsen omaehtoista leikkiä ja kasvua. Varhaiskasvatuspalveluja tuottavat mm. kunnat, järjestöt ja seurakunnat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11-12.)

Toimiva varhaiskasvatus edistää lapsen hyvinvointia. Se kehittää lapsen toimintamuotoja, ja opettaa lapselle, kuinka muita lapsia ja aikuisia kuuluu ottaa huomioon. Yksi kasvatuspäämääristä on myös varmistaa, että lapsi kehittyy vaihteittain itsenäisempään suuntaan. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 13.)

3.1.1 Varhaiskasvatuksen arvopohja

Varhaiskasvatus tapahtuu lapsen ehdoilla ja lapsen ihmisarvoa kunnioittaen. Nämä arvot kuuluvat niin suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohjaan kuin useimpiin kansainvälisiin sopimuksiin ja säädöksiin, jotka tukevat lapsen oikeuksia. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 12.)

Neljä tärkeää periaatetta ovat:

- lasta kohdellaan tasa-arvoisesti eikä ketään syrjitä
- ajatellaan aina lapsen etua
- lapsella on oikeus elämään ja kehittymiseen
- lapsen mielipide otetaan huomioon kaikessa häntä koskevassa päätöksenteossa

(Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 12.)

Tämän lisäksi Suomen perusoikeussäännöksissä on määritelty, että lapsella on oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin ja ympäristöön. Lapsen täytyy saada erityistä tukea jos hän sitä tarvitsee, sillä hänen kasvua, kehittymistä ja oppimista on turvattava. Lapsella on oikeus tulla ymmärretyksi ja kuulluksi kehitystasoon ja ikään nähden. Lapsella on oikeus omaan kulttuuriin, äidinkielen, uskontoon tai katsomukseen. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2015, 12.)

3.2 Ohjaajuuden käsittäminen

Ohjausta nähdään merkittävänä tekijänä hyvinvoinnin lisäämisessä ja syrjäytymisen ehkäisemisessä (Opetushallitus). Ohjaus voi koostua monista eri asioista. Se voi olla oppimista, tiedon antamista, neuvontaa, konsultaatiota, terapiaa tai kaikkia yllämainittuja. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 19.)

Ohjaamisen on perustuttava muutamana perusarvoon ja -periaatteeseen kuten siihen, että kaikki ihmiset ovat arvokkaita ja osaavia. Jokainen vastaa omasta elämästään mutta omalla toiminnallaan vaikuttaa muidenkin elämään. Hyvään ohjaukseen kuuluu se, että lapsia kuunnellaan, rohkaistaan ja kunnioitetaan. (Vänskä ym. 2011, 81.)

Hyvän ohjauksen kriteerit ovat Opetushallituksen mukaan muun muassa:

- riittävä ja monipuolinen ohjaus
- aktiivisuuden, osallisuuden ja vastuullisuuden tukeminen
- osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö
- tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

3.2.1 Kasvatuksellinen ohjaus

Kasvatuksellista ohjausta on sosiaali- ja terveysalalla esimerkiksi päiväkodeissa ja nuorisotaloissa. Useimmiten se kuitenkin yhdistetään varhaiskasvatukselliseen maailmaan. Kasvatuksel-

liseen ohjaukseen usein kuuluu tietäntyyppinen kontrolli ja rajojen asettaminen. (Vänskä ym. 2011, 18.)

Eskelisen (2000, 30) mukaan kasvatus voi olla hyvin ongelmallista, jos rajoista luovutaan. Rajat osoittavat välittämistä ja kunnioittamista. Liian tiukka kurikaan ei tietysti ole lapselle hyväksi. Paras menetelmä on löytää tapa, jossa rajat ja rakkaus ovat sopivassa tasapainossa keskenään. (Eskelinen 2000, 29-30.)

Kasvatuksellinen ohjaaja osaa tukea lasta päivittäisissä toiminnoissa. Päivittäisiin toimintoihin kuuluvat muun muassa pukeutuminen, peseytyminen, syöminen ja lepo. Myös liikkuminen ja ulkoilu ovat tärkeitä. (Laine, Ruishalme, Salervo, Siven & Välimäki 2009, 160-163.)

Fyysisien tarpeiden lisäksi ohjaajan on tuettava myös lapsen sosiaalisia taitoja. Sosiaaliin taitoihin lukeutuvat mm. oma-aloitteisuuden tukeminen, tunneilmaisu sekä puhuminen ja kuunteleminen. Aikuinen kasvattaja on vastuussa lapsen turvallisuudesta asettamalla lapsen toiminnalle rajat niin fyysisissä toiminnossa kuin sosiaalisten taitojen tukemisessakin. (Laine ym. 2009, 163-166.)

Varhaiskasvatuksen ohjaaja kohtaa arjessaan monia lapsen kannalta ristiriitaisia tilanteita. Ohjaajalta vaaditaan tilannetaajua ja kykyä toimia johdonmukaisesti, vaikkei olisikaan valmistunut johonkin tilanteeseen. Hyvä ohjaaja tiedostaa myös sen, että vaikka onkin työnsä asiantuntija, ei hänkään voi olla kaikessa toiminnassaan aina oikeassa. (Cantell 2010, 33, 37.)

3.3 Leikin merkitys lapselle

Ei ole olemassa yhtä leikin määritelmää. Käsityksemme leikistä on riippuvainen näkökulmasta ja siitä, mitä näemme. (Helenius & Lummelahhti 2003, 14.) Leikillä on kuitenkin ollut todella merkittävä rooli päiväkodissa aina 1900-luvun alusta saakka (Lindqvist 1998, 45).

Leikki saattaa olla toimintaa kuvitteellisessa tilanteessa. Kaikki, mitä leikissä kuitenkin tapahtuu, on lapselle todellista. Leikin aiheet ovat peräisin lapsen tekemästä todellisuuden havainnoinnista, ja tunteet, jotka siinä syntyvät, ovat lapselle aitoja. Se myös kehittää lapsen ajattelua, kieltä ja luovuutta. Leikissä syntyvä vuorovaikutuksellisuus luo usein myös ystävyssuhteita. Leikin kautta lapsi jäljittää aikuisia ja tutkii erityisesti ihmisten välisiä suhteita. (Helenius, Hintikka & Vähänen 2004, 35-36.)

Leikkiä pidetään lapselle ainoana kestäväänä tapana oppia. Leikinomaisuuden tuomaa innostusta voidaan hyödyntää, kun lapselle opetetaan esimerkiksi arjen puuhia tai hyviä tapoja. Vaikka leikissä olisikin ohjaaja mukana, leikin on aina tapahduttava lapsen ehdoilla. (Manner-

heimin lastensuojeluliitto.) Leikki on tapa paljastaa kasvattajalle, mikä on leikkivän lapsen kehityksen taso ja millaiset yhteistyötaidot lapsi omaa (Helenius ym. 2004, 36).

”Lapsi ei leiki oppiakseen mutta oppii leikkiessään” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 20).

3.4 Ohjaajan merkitys leikissä

Varhaiskasvatuksen ammattilaisena ohjaajan tehtävä on rakentaa päiväkotiin toimintakulttuuria, jonka taustalla on yhteiset arvot. Kasvattajalta vaaditaan sitoutuneisuutta kehittää hyvää ilmapiiiriä, jossa päiväkodin lapset tuntevat olonsa yhteenkuuluvaksi ryhmään. Hänellä on kykyä reagoida lapsen vaihteleviin tunteisiin ja hänen tarpeisiin. Hyvä kasvattaja kannustaa lasta omatoimisuuteen mutta antaa lapselle silti tarvittavan avun. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 16-17.)

Lapsen ensimmäiset leikin kokemukset välittyvät aikuisen kontaktin kautta; fyysisellä kosketuksella ja katsetta kohdistamalla. Pienempi lapsi ymmärtää leikkiä, koska hänellä leikitään. Aikuisen rooli leikissä voi vaihdella hyvin paljon: joskus vetäytytään täysin, joskus tehdään leikkialoite itse. Toisinaan ollaan täysin leikissä mukana. Aikuinen voi kuitenkin pilata leikin jos hän sekaantuu liikaa mutta myös silloin, jos hän ei huomioi lapsen leikkiä lainkaan. (Leikin aika 2004, 6, 17.)

Ohjaajan on hyvä suhtautua leikkiin vakavasti. Se on helpompaa, jos ohjaaja todella ymmärtää leikin tärkeyden - mikä sen merkitys on lapsen kasvun, kehityksen ja tulevaisuuden kannalta. (Helenius & Lummelahti 2013, 14.)

Vaikka aikuinen olisikin omissa askareissaan, lapsen leikkiessä hänen on hyvä pysyä kuulomatkan päässä. Silloin tällöin aikuinen voi tarjota lapselle apua tai sanoa tarvittaessa jotakin, mikä sopii leikkiin. Tällä tavalla aikuinen osoittaa lapselle hyväksyvänsä leikin ja viestii läsnäolollaan olevansa juonessa tavalla tai toisella mukana. (Helenius ym. 2004, 12-13.)

Ohjaajan rooli leikissä riippuu paljon lapsen luonteesta. Jos lapsi on ujo ja vetäytyvä, hän saattaa tarvita enemmän aikuisen apua päästä leikkiin mukaan, etenkin jos kyseessä on leikki ryhmässä. Ohjaajan tehtävä on myös varmistaa, että leikki on monipuolista, ja ettei esimerkiksi aina samat lapset ota samoja rooleja leikissä. (Cantell 2010, 44, 46.)

On siis tärkeää, että ohjaaja seuraa leikkiä ja on siten tietoinen leikin kulusta. Kasvattajalta vaaditaan kuitenkin hienovaraisuutta ja kykyä osata auttaa vain sen verran kun on tarpeen. Aikuinen voi omalla toiminnallaan ohjata ja monipuolistaa leikkiä tukemalla ja ohjaamalla leikkiin osallistuvia lapsia. (Helenius ym. 2004, 43, 36.) Kasvattajan tehtävä on kannustaa las-

ta omatoimisuuteen siten, että lapsi kokee iloa omasta onnistumisesta mutta saa kuitenkin tarpeen mukaisen avun kasvattajaltaan (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 17).

3.5 Reflektointi

Omia kokemuksia ja oppimista on hyvä pohtia yksin tai ryhmässä. Tällaisesta pohdinnasta käytetään termiä reflektio. Reflektion tarkoitus on arvioida omaa toimintaa - miksi ja miten päättyi tietynlaisiin ratkaisuihin ja mitä omista päätöksistä seurasi. (Kajaanin ammattikorkeakoulu.)

Reflektoinnin perimmäinen tarkoitus on syventää ymmärrystä ja laajentaa tietoisuutta tuomalla tiedostamattomat asiat tarkastelun kohteeksi. Tällä tavalla ihminen voi oppia uutta asiaa, jota soveltaa uusiin tilanteisiin. (Kajaanin ammattikorkeakoulu.) Parhaimmillaan reflektointi vahvistaa ihmisen itsetuntemusta (Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutuskeskus).

Reflektoinnissa on kyse eettisten ohjeiden tulkinnasta ja kehittämisestä yhä uudelleen. Siihen liittyy vahvasti ammattietiikkaa. Työskentely sosiaalialalla on aina keskeneräistä; se on reflektointiprosessi, jota on ylläpidättävä kaikessa ammatillisessa toiminnassa. Eettistä pohdintaa tullaan aina tarvitsemaan. (Arki, arvot, elämä, etiikka 2013, 6.)

Ohjauksen eettisyyden arvioiminen on osa sosiaalialan ammattilaisen ohjausosaamista. Eettinen pohdinta ohjauksessa on sitä, että mietitään mikä omassa ohjauksessa oli hyvää ja mikä taas ei toiminut - oikeita ja vääriä tapoja. Kun ohjaaja tunnistaa omat epäkohdat, on asiakkaan ohjaaminen ja tukeminen realistisempaa. (Vänskä ym. 2011, 10-13.)

3.5.1 Oman toiminnan videokuvaaminen refleктоivana menetelmänä

Monilla aloilla on kokeiltu videokuvaamista ammattilaisen kehitystä tukevana menetelmänä. Alla on kerrottu muutama esimerkki.

Aikaisempi tutkimus

Lyyra, Heikinaro-Johansson & Palomäki (2015) tutkivat video-reflektoinnin ja osbervointimenetelmien hyödyntämistä liikunnanopettajakoulutuksessa. Tutkimukseen osallistuneista lähes 90 prosenttia opiskelijoista arvioi että oman opetuksen videointi oli joko hyödyllistä tai erittäin hyödyllistä. Videon pohjalta tehdyt huomiot joko tukivat opiskelijan jo valmista käsitystä omasta opetuskäyttäytymisestä tai ne auttoivat näkemään ja tiedostamaan asioita, johon opiskelija ei ollut osannut kiinnittää aikaisemmin huomiota opettaessaan tai sen jälkeen. Vi-

deoreflektointia nähtiin hyödyllisenä työkaluna tulevaisuutta ajatellen. (Lyyra ym. 2015, 75-76.)

VIG MLL® - videoavusteinen vuorovaikutuksen ohjaus

Mannerheimin lastensuojeluliitolla on käytössä videoavusteinen vuorovaikutuksen ohjaus nimeltään VIG MLL®. Se on lyhytterapeuttinen ohjausmenetelmä, jossa on tavoitteena vahvistaa vanhemman yksilöllistä ja toimivaa tapaa olla vuorovaikutuksessa oman lapsen kanssa. VIG MLL® -ohjauksessa tuetaan vanhemman reflektiivisiä kykyjä. Menetelmää käytetään perheenjäsenten välisiä suhteita vahvistamiseksi ja lapsen kehitykseen vaikuttavien tekijöiden suojaamiseksi. (Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutuskeskus.)

VIG MLL® - ohjauksessa on tarkoituksena katsoa videolta hetkiä perheen toiminnasta. Ohjajaa keskustelelee yhdessä vanhemman kanssa näistä hetkistä, hetkien luonteesta ja videokuvista näkyvistä yksityiskohdista. Tämän jälkeen keskustellaan vanhempien muutostoiveista. Lopuksi laaditaan yhdessä suunnitelma seuraavasta kuvaustilanteesta. (Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutuskeskus.)

Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutuskeskuksen mukaan tämän luonteinen ohjaus tarjoaa kattavat mahdollisuudet lisätä työntekijän kykyä tehdä tarkempia havaintoja esimerkiksi juurikin päiväkodissa. Näin työntekijät voivat tulla tietoisimmaksi omista mahdollisuuksista vastata yksilöllisemmin kunkin lapsen tarpeisiin. Refleктоiva keskustelu, jota käydään videonauhan katsominen jälkeen, on keino vahvistaa työntekijän itsetuntemusta läsnä olevana kasvattajana. (Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutuskeskus.)

ELOA-hanke: Video kynänä

Videokuvaamisella on myös suuria mahdollisuuksia oppimisen dokumentoinnissa. Nykypäivän mobiililaitteilla videon tuottamista ja jakamista pidetään jopa helppona ja mielekkäänä. Videointia on käytetty mm. ELOA-hankkeessa. (Opetushallitus.)

ELOA-hanke hyödyntää opiskelijoiden kiinnostusta käyttää videota työvälineenä ammatillisessa koulutuksessa. Se on hyvä työväline ammatillisten prosessien kuvaamiseen erilaisissa oppimistilanteissa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla voidaan kuvata miten elvyttäminen tehdään tai mitä astma-kohtauksen aikana tapahtuu. (Opetushallitus.)

Vaikka ELOA-hankkeessa ei suoraan ole kyse oman toiminnan refleктоimisesta, on se hyvä tapa seurata omaa toimintaa nauhalta aikaisemmin opittujen asioiden pohjalta. Hanke on hyvä

esimerkki siitä, kuinka opetusala on ottanut ison harppauksen teknologiassa eteenpäin ja kuinka se hyödyntää videokuvaamisen mahdollisuuksia. ELOA-hanke on Espoon seudun koulutuskuntayhtymän Omnian toteuttama (Opetushallitus).

Videoteknologia terapiatyössä

Tekniikan käyttö antaa uusia mahdollisuuksia myös terapiatyössä. Videotallennusten käytön hyötynä nähdään erityisesti psykoterapeuttisessa työssä. Erityisesti sellaisessa terapiatyössä, jossa tarkkailun kohteena ovat ihmisten välinen vuorovaikutus sekä elekielen ilmaisut. (Störsjö 2015, 42.)

Terapiassa käytetään myös termiä elokuvaterapia, joka on eräänlainen psykoterapeuttinen hoitomuoto. Elokuvaterapiaa ovat oikeutettuja antamaan vain Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymät ammattihenkilöt, joita on koulutettu terapiatyöhön. Sen menetelmiä voidaan hyödyntää omaan itseen tutustumiseen sekä vuorovaikutustyössä. (Kuikka 2015, 24.)

Terapiassa videon käyttö on hyvin monimuotoista. Perheterapiassa on yleistä tutkia ryhmädynamiikkaa tallenteiden avulla. Video voi olla myös hyvä apuväline tutkia itseään ja hahmottaa kehoaan. (Mäkipää 1996, 21-22.)

Tallenteiden käyttöä nähdään lisääntyvän myös tulevaisuudessa - niin terapiakoulutuksissa kuin terapeutin työssäkin. Tällöin tietysti asiakkaiden yksityisyysuoja ja terapeutin salassapitovelvollisuus korostuvat. Tallenteissa on myös riskejä kuten esimerkiksi tekniset vaikeudet sekä tallentamisesta johtuvat rimakauhut. (Störsjö 2015, 42.)

4 Aineiston hankinta, toiminnallinen osuus ja aineiston käsittely

4.1 Prosessin alku ja aiheen rajaus

Tutkimuksen prosessi alkoi maaliskuussa 2015 Tikkurilan Laurean opinnäytetyöinfossa. Kyseessä oli siis tilaustyö toimeksiantajalta. Tavoitteita ja toiveita hiottiin yhdessä päiväkodin johtajan ja henkilökunnan kanssa kevään ja syksyn 2015 mittaan. Vierailin päiväkodissa tämän aikana useamman kerran.

Tutkimuksen otsikoksi muodostui Leikki-tilanteiden videokuvaaminen päiväkodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntäminen ohjauksessa. Lopussa se muuttui Ohjattujen leikki-tilanteiden videokuvaaminen päiväkodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntäminen ohjauksessa, jotta otsikosta ilmeni, että leikki-tilanteet olivat tosiaan ohjattuja.

Työn tavoitteeksi muodostui selvittää, kehittääkö ohjattujen leikki-tilanteiden kuvaaminen ohjaajan ohjaustaitoja ja onnistuuko oman ohjauksen reflektointi videomateriaalien kautta. Päädyimme ratkaisuun, jossa kuvattaisiin ohjattuja leikki-tilanteita ja jällempäin tutkittaisiin, voiko kuvausmateriaalin avulla kehittyä ohjaajana.

Tarkoituksena oli aloittaa kuvaaminen heti, kun varhaiskasvatuksen puolelle anottu kuvauslupa saapuvat. Tarkat päivämäärät päiväkodin kanssa oli kuitenkin sovittava aikataulusyistä vasta tutkimuslupien saapumisen jälkeen. Tavoitteena oli saada kirjoitustyö loppuun tammi-kuun loppuun mennessä ja palauttaa valmis opinnäytetyö helmikuussa 2016.

4.2 Kirjallisuusaineiston hankinta

Koin, että aiheesta on paljon tutkimusta tukevaa kirjallisia lähteitä. Haasteena olikin valita kaikista lähteistä ne olennaisimmat ja tutkimuksen kannalta hyödyllisimmät lähteet. En kuitenkaan löytänyt aikaisempaa tutkimusta, jossa olisi tutkittu nimenomaan päiväkodin työntekijöiden reflektointimahdollisuutta videomateriaalien kautta, en edes englannin tai ruotsin kielellä. Kirjallisuuskatsauksen kartoituksen aikana tuli vastaan myös monta lähdeä, jotka olivat liian vanhoja tähän tarkoitukseen.

Yleisimmät käytetyt hakukoneet olivat Laurea Finna, Google, Bing sekä Google Scholar. Yleisimmät hakusanat olivat reflektointi, videon käyttö menetelmänä, leikki, ohjaajan merkitys leikissä, laadullinen tutkimus, sisällönanalyysi, videointi sekä videointi sosiaalialalla.

Päädyin käyttämään paljon nimenomaan sosiaali- ja opetusala koskevia aikaisempia tutkimuksia ja artikkeleja kirjallisuuskatsauksen rajaamisessa. Haasteena olivat sanat ”videointi” ja ”reflektointi” joille näytti olevan paljon synonyymeja. Ne monesti kuuluivat myös täysin muunlaisiin konteksteihin, joista ei ollut tämän tutkimuksen kannalta hyötyä.

4.3 Laadullinen tutkimus

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa voi käyttää erilaisia aineistokeruumenetelmiä, esimerkiksi haastattelua tai videointia. Käytössä on tarinoita, kertomuksia ja merkityksiä. Toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa, laadullisessa tutkimuksessa on mahdotonta saada tilastollisesti yleistettävää tietoa. Onnistunut laadullinen tutkimus tehdään kuitenkin huolellisesti, eettisiä periaatteita kunnioittaen ja menetelmällisellä tarkkuudella. (Kylmä & Juvakka 2007, 16.)

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat mm. osallistujien vähäinen määrä, mitä, miksi ja miten - kysymykset, aineiston kerääminen avoin menetelmin sekä se, että tutkimuksesta on vähän aikaisempaa tutkimustietoa (Kylmä & Juvakka 2007, 31). Olennaista on myös se, että

tutkija on itse kiinnostunut tutkittavasta aiheesta, sillä henkilökohtainen motivaatio on se tekijä, jolla tutkija pääsee tutkimuksen vaikeista tilanteista yli (Grönfors 1985, 40). Tutkimuksen osallistujat eli otanta valitaan tarkoituksen mukaisesti. Tavoitteena on ymmärtää osallistujien näkökulma kysymyksiin, joita teemahaastattelun aikana esitetään. (Kylmä & Juvakka 2007, 31.)

Tässä tutkimuksessa ei ole kysymys siitä, että varmistellaan ja todistellaan ennalta tiedettyjä tai arvattuja asioita. Vasta aineiston kautta opitaan uusia asioita – sellaisia, jotka ovat olleet tutkijalle tutkittavasta aiheesta ennalta tuntemattomia. (Alasuutari 2011, 217.)

4.3.1 Teemahaastattelu

Ohjaajia tullaan haastattelemaan teemahaastattelumuodossa. Teemahaastattelussa on tarkoitus edetä tietynlaisten keskeisten teemojen mukaan, jotka valitsen etukäteen (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77). Tässä nimenomaisessa tutkimuksessa pyritään saamaan selville ohjaajien tulkintoja ja kokemuksia tutkittavasta asiasta eli reflektointimahdollisuuksista videomateriaalien kautta (Hirsijärvi & Hurme 2001, 48).

Teemahaastattelun aikana tutkija voi tarvittaessa kysyä tarkentavia kysymyksiä. Voin kuitenkin itse päättää kysynkö kaikilta tutkittavilta henkilöiltä samoja kysymyksiä ja missä järjestyksessä. Riippuen teemahaastattelun avoimuudesta, kysymykset voivat vaihdella intuitiivisista kysymyksistä aina tiukasti etukäteen sovittuihin kysymyksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77–78.)

Tutkijan on hyvä miettiä haastattelupaikka etukäteen. Haastattelu on vuorovaikutustilanne, johon vaikuttaa moni asia. Jos haastattelupaikka ei ole rauhallinen, voi haastateltavaa häiritä esimerkiksi ohikulkijat tai ylimääräiset äänet. Tässä tutkimuksessa haastateltavat haastatellaan hiljaisessa työhuoneessa. Tosin siinäkin on riskinsä; huoneessa voi olla ylimääräisiä virikkeitä, jotka häiritsevät haastateltavaa tai huoneeseen voi tulla sisään kolmas henkilö, jolloin haastattelu keskeytyy. (Aaltola & Valli 2001, 27, 29.)

Suullisessa teemahaastattelussa on tarkoitus selvittää avointen kysymysten avulla ohjaajan ajatuksia siitä, mitä videonauhan katsominen ohjaajasta tuntui. Valitsen teemahaastattelun kysymykset siten, että niiden kautta saisi mahdollisimman paljon aineistoa vastaamaan työn alkuperäisiin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymykset olivatkin: kehittääkö ohjattujen leikitilanteiden kuvaaminen ohjaajan ohjaustaitoja ja onnistuuko oman ohjauksen reflektointi videomateriaalien kautta.

4.3.2 Sisällönanalyysi

Tulen käyttämään sisällönanalyysiä tämän tutkimuksen aineiston käsittelyssä. Sisällönanalyysi on väline, jolla tarkastellaan kvalitatiivisin eli laadullisen tutkimuksen keinoin kerättyä tutkimusaineistoa. Sisällönanalyysin avulla voidaan järjestää kerätty aineisto sellaisen muotoon, josta on helpompaa lähteä tekemään johtopäätöksiä. Sisällönanalyysistä suoraan ei kuitenkaan voi johtopäätöksiä tehdä. (Grönfors 1985, 161.)

Pelkkä sisällönanalyysi ei siis kerro meille tuloksia, vaan tutkijana minun on kyettävä itse analysoimaan analyysiä. Sisällönanalyysiä ja johtopäätöksiä tehdessä on hyvä pitää mielessä, että tulokset ovat haastateltavien kokemukseräistä todellisuutta, ei oikea totuus. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105-106.)

Käytännössä esimerkiksi teemahaastattelujen sisällönanalyysissä menetellään siten, että haastatteluja kuunnellaan ja puhtaaksi kirjoitetaan sana sanalta. Tämän jälkeen perehdytetään haastatteluihin ja etsitään niistä yhteisiä ja erilaisia pelkistettyjä ilmauksia. Pelkistetyistä ilmaisuista kootaan omat alaluokat. Alaluokista pyritään etsimään isompia yläluokkia, joista lopulta muodostuu kokoavia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 111.)

Kaikkien leikki-tilanteiden videokuvaamisen ja niihin osallistuvien ohjaajien haastatteluiden jälkeen käyn aineistoa läpi sisällönanalyysillä. Tutkimus pohjautuu siis saatujen teemahaastatteluvastausten pohjalta, ei itse videonauhujen. Kuvaaminen on tässä tutkimuksessa siis vain välineellinen ratkaisu. Tarkoituksena on käydä tutkimukseen osallistuvien ohjaajien vastauksia yksitellen läpi ja tehdä niistä johdonmukaisia yhteenvetoja.

4.3.3 Validiteetti ja reliabiliteetti

Validiteetti on tapa tarkastella tutkimusmenetelmän luotettavuutta. Validiteetti kertoo sitä, onko tutkimuksessa tutkittu sitä, mitä alun perin on luvattu. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133.)

Reliabiliteetilla mitataan taas tutkimustulosten toistettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133). Laadullisessa tutkimuksessa reliabiliteetti toteutuu, jos tutkimuksen tulkinta pysyy samanlaisena tulkitsijasta toiseen. Tutkittava ilmiö voi silti muuttua ja näin ollen reliabiliteettia on vaikea pitää ajallisena pysyvyytenä ikuisesti. (Kananen 2008, 124.)

Validiteetti ja reliabiliteetti ovat käsitteinä kiistanalaisia. Monet tutkijat vetoavat, etteivät ne sovi laadulliseen tutkimukseen vaan kuuluvat enemmän määrällisen tutkimuksen puolelle. Kuten aikaisemmin todettiin, laadullinen tutkimus ei voi koskaan täysin saavuttaa puolueettoman tilan. Tämän vuoksi validiteetti sekä reliabiliteetti käsitteinä eivät välttämättä istu

laadullisen tutkimuksen maailmaan. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133-134.) Kohdassa Pohdinta kuitenkin mietitään, ovatko tämän tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti toteutuneet.

4.3.4 Tutkimuksen kohderyhmä ja otanta

Alkuperäinen toive oli saada tutkimukseen mukaan kuvattavaksi ja haastateltavaksi neljä ohjaajaa. Ajan puitteissa tutkimukseen osallistui kuitenkin lopulta kolme työntekijää. Onneksi laadullisessa tutkimuksella ratkaisee laatu, ei määrä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87).

Kolmesta ohjaajasta tuli siis tutkimuksen otanta. Otanta oli harkinnanvarainen, ja edustaa perusjoukkoa eli tässä tapauksessa muita päiväkodin ohjaajia (Tilastokeskus). Jokainen työntekijä, jonka työkuvaan kuului päiväkotilasten ohjausta, oli tervetullut tutkimukseen mukaan. Otoksen kokoon vaikuttaa aina tutkimusongelma ja tutkimustavoitteisiin liittyvät tekijät, mutta myös resurssit, joilla tutkimusta tehdään (Tilastokeskus).

4.4 Suunniteltu toteutus

Tutkimuskysymyksiin lähdetään siis vastamaan videokuvaamalla eri ohjaajien itse suunnittelemissa ja ohjaamia leikkitilanteita lasten kanssa. Leikkitilanteen jälkeen ohjaaja katsoo videon ohjaamastaan leikkitilanteestaan. Kun ohjaaja on katsonut ohjaustaan nauhalta, häntä haastatellaan suullisesti. Haastattelu on luonteeltaan teemahaastattelu, ja se äänitetään.

Kerään aineistoa kahdella menetelmällä: videoinnilla ja teemahaastattelulla. Päiväkodissa, jossa tutkimus tehdään, on kuvattu leikkitilanteita jonkun verran aikaisemminkin, eli toiminta ei ole kaikille henkilökunnalle tai lapsille tuntematon. Kuvaan tutkimuksen aikana leikkitilanteita koulun lainavideokameralla ja haastattelut äänitän koulusta lainatulla äänityslaitteella.

4.5 Tutkimuksen eettisyys

Lokakuussa 2015 lähetin tutkimuslupahakemuksen kyseisen kunnan varhaiskasvatusviranomaisille, jossa päiväkotia sijaitsee. Samoihin aikoihin annoin päiväkodin henkilökunnalle kuvauslupalappuja jaettavaksi päiväkodin lasten vanhemmille (liite 1). Jaoin myös päiväkodin ohjaajille suostumuslupalappuja tutkimukseen osallistumiseksi (liite 2).

Kun tutkimuksessa on mukana lapsia, on oltava erityisen huolellinen. Lapsia on suojeltava kaikin mahdollisin keinoin. Tutkimuksessa ei saa sisältää mitään sellaista, mikä voisi haitata lapsen normaalia kehitystä. (Ruoppila, Hujala, Karila, Kinosaari, Niiranen & Ojala 1999, 29.) Varhaiskasvatusviranomaisille lähetettävät tutkimusluvut ovat välttämättömiä. Ne kuuluvat teollisen käytännön vaatimukseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Aloitimme kuvaamiset vasta tutkimuslupien saapumisen jälkeen. Ketään lasta, jolle ei myönnytty kuvauslupaa tai joka ei palauttanut kuvauslupalapun ajoissa, ei kuvattu. Tutkimuksessa ei tule ilmi tutkimukseen osallistuvien ohjaajien nimet, päiväkodin nimi tai kunnan nimi, jossa päiväkotia sijaitsee.

Tutkimuksessa noudatettiin lainasäädännössä asetettuja henkilöiden oikeuksia - vapaaehtoisuutta, avoimuutta ja mahdollisuutta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen missä vaiheessa hyvänsä. Olen ottanut huomioon tietosuojaa koskevat kysymykset sekä raportoinut tutkimuksen etenemisestä toimeksiantajalle mahdollisuuksien mukaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.) Opinnäytetyö on julkinen. Tutkimustuloksia reflektoidaan aikaisempiin tehtyjen tutkimusten tuloksiin ja muihin kirjallisiin lähteisiin.

4.6 Kuvaaminen ja haastattelut

Varsinaiset kuvaamiset aloitettiin joulukuussa 2015. Ensimmäinen kuvattu ohjauskerta oli erään tunnetaitopiirin jälkeen, kun lapset saivat hetken aikaa leikkiä itse keksimää leikkiä. Päiväkotiohjaaja eli yksi tutkittavista oli leikissä mukana, mutta ohjasi lapsia aina tarvittaessa. Leikki kesti 13 minuuttia ja 13 sekuntia.

Kuvauksen jälkeen aloitimme teemahaastattelun noin puolen tunnin tauon jälkeen. Ohjaaja sai katsoa videonauhan yksin ja omassa rauhassa, minkä jälkeen kysyin häneltä kysymyksiä teemahaastattelurungosta (liite 3). Jokaisessa haastattelussa oli selkeä ja sama runko, joka kuitenkin eli jokaisen haastateltavan kohdalla. Jokaisen ohjaajan kohdalla ei siis kysytty samoja kysymyksiä, samassa muodossa. Teemahaastattelussa on luonnollista, että tutkija luo etukäteen pohjan kysymyksille, mutta voi haastattelutilanteessa halutessaan jättää jotakin pois tai keksiä jotakin uutta kysyttävää (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77-78).

Toinen ja kolmas kuvauskerta sijoittuivat tammikuun 2016 puoleenväliin. Toisessa kuvauskerrassa kuvattiin satujumppaa, jossa lapset liikkuvat ja leikkivät ohjaajan avulla satujen ja musiikin parissa. Videokameran akku ei jostain syystä pitkän lataamisen jälkeenkään toiminut, minkä vuoksi kameran oli oltava kokoajan kiinni pistorasiassa, ettei virta loppuisi kesken. Tästä huolimatta ohjaajaa oli helppo kuvata ja hän mahtui kuvaan jokaisessa kohdassa tuokiota. Tämä tuokio kesti 45 minuuttia ja 6 sekuntia. Tälläkin kertaa ohjaaja sai katsoa nauhan omassa rauhassa, n. puoli tuntia ohjaustilanteen jälkeen. Aloitimme nauhan katsomisen jälkeen saman tien teemahaastattelun.

Kolmannella ja viimeisellä kuvauskerralla kuvasin kolmannen tutkittavan ohjaajan lasten musiikkituokiota. Kuvaaminen tapahtui tammikuun 2016 loppupuolella. Tuokiossa valittiin ja laulettiin yhdessä lauluja, ja tuokio kesti yhteensä 33 minuuttia ja 34 sekuntia. Ohjaaja pääsi

katsomaan nauhan yksin noin viisitoista minuuttia ohjaustuokiosta, minkä jälkeen aloitimme teemahaastattelun.

Jokainen haastattelu oli siis samana päivänä kuin itse ohjaustuokiokin. Ohjaajat katsoivat nauhan yksin. Haastattelut pidettiin päiväkodissa, suljetussa tilassa ja kahden kesken tutkijan ja ohjaajan välillä. Jokainen haastattelu äänitettiin.

Oma osuuteni päiväkodissa oli siis sopia ohjaajien kanssa kuvauspäivät, kuvata ohjatut leikki-tilanteet sekä haastatella ohjaajia siitä, kokivatko he kuvaamisen hyödyllisenä menetelmänä omaan ohjaajuuden tarkastelemisessa. Minun oli myös varmistettava etukäteen, että kuvattavissa ohjaustilanteissa olisi tosiaan leikkiä mukana ja ettei kyse ollut toisenlaisista ohjauksista, esimerkiksi ruokailuhetkestä. Juttelin kuvaamisesta, haastattelusta ja tutkimuksen raportoinnista jokaisen ohjaajan kanssa viikkoja etukäteen ennen kuvaamista.

Minulla oli valmis haastattelurunko (liite 3), joka oli minulla mukana jokaisella haastattelukerralla. En kuitenkaan noudattanut sitä orjallisesti, vaan annoin kysymysten hieman elää jokaisen haastattelutilanteen mukaan. Kysymykset olivat suurimmaksi osaksi avoimia ja laajoja.

4.7 Aineiston käsittely

Varsinainen aineisto oli äänitetyt teemahaastatteluvastaukset. Aineistoa alettiin käsittelemään siten, että vastaukset litteroitiin alkuun. Litteroinnilla tarkoitetaan sitä, että äänitetty haastattelu puretaan kirjalliseen muotoon. Tällä tavalla aineistoa on helpompi käsitellä. (Kananen 2008, 80.) Jokainen haastateltava merkittiin omalla koodilla haastatteluja litteroidessa niin, ettei tutkittavien identiteettiä voitu tunnistaa niistä.

Kun kaikki haastattelut olivat paperilla, vastauksista etsittiin tutkimuskysymysten kannalta hyödyllisiä ilmaisuja. Tarkoituksena oli löytää vastauksista toistuvia teemoja ja karsia sellaiset vastaukset, joilla ei ollut tekemistä tutkimuskysymysten kanssa. Ilmaisuja pelkistettiin, ja niistä luotiin alaluokkia ja yläluokkia. Yläluokasta lopulta koottiin yhteneviä käsitteitä. Tämä on yleinen menetelmä käsitellä laadullisen tutkimuksen tuloksia, menetelmää kutsutaan sisällönanalyysiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 111.) Sisällönanalyysillä pyritään siis käsittelemään aineistoa luotettavasti niin, että siitä syntyy johtopäätöksiä ja tuloksia. (Grönfors 1985, 161).

Kaikki tulokset käsiteltiin luottamuksellisesti ja anonyymisti. Kysymykset mietittiin etukäteen hyvin pitkään niin, että niiden avulla kyettäisiin saamaan mahdollisimman tarkkoja vastauksia alkuperäisiin tutkimuskysymyksiin.

Kohdassa Tulokset käsittelen ne yläkategoriat, jotka syntyivät alkuperäisilmaisuista pelkistettyihin ilmaisiin ja niistä alakategorioihin. Alakategoriat muodostivat yläkategorioita ja lopulta yläkategorioista syntyivät tulokset.

Tuloksia tukevat ohjaajien suorat lainaukset teemahaastattelusta. Ilmaisut, jossa on käytetty liian tarkentavia sanoja ja joista voisi mahdollisesti tunnistaa tutkimusten osallistujan ohjaajan, on merkitty kirjaimella x.

5 Tulokset

5.1 Luonnollinen ohjaaminen kameran edessä

Kaikki kolme ohjaajaa kokivat, että he pystyivät olemaan ohjaajina omia itseään kuvaamisen aikana. Kaksi kolmesta jopa mainitsi, että unohti kuvaamisen lähes kokonaan. Tällöin voidaan olettaa, että kuvattu ohjaustilanne vastaa ohjaajien osalta todellista ohjaustilannetta.

5.2 Ensimmäiset ajatukset

Kysyttyään ohjaajilta, minkälaisia ajatuksia videonauhan katsominen heissä herätti, olivat vastaukset hyvin erilaisia:

”Se herättää tietysti aina x [sukupuoli] myös niitä turhamaisia ajatuksia mutta myös niitä asia-ajatuksia tässä - - sit mä keskityn siihen että mitä teen ja mitä mä sanon tässä, ihan niitä, ihan sitä että miten mä ohjaan niitä lapsia. Sellaisia ajatuksia se herätti.”

”Mm en tiiä aika monenlaisia ajatuksia - - niin jotenkin ehkä se nous edelleen et mitä niinku, mitkä on ne omat vahvuudet ja mitä haluaa tulevaisuudessa tehdä ja ehkä se että toi kun noi x hetket on kyllä täällä päiväkodissa sitä parasta antia mulle, mä nautin niistä hirveesti.”

”Ööm... Se oli heti sen tuokion perään niin mä tavallaan muistin ulkoa mitä siinä tulee tapahtumaan et sit mä seurasin oikeestaan et miltä se nyt sitten näytti ja niin... mitä ajatuksia noh... Aika neutraalisti mä sen katoin mutta positiivisella mielellä että ei sillä tavalla herättänyt suoraan mitään ensimmäisiä ajatuksia.”

”Ja tota sitten se oma ääni on sellainen, mä oon aina ajatellut omasta äänestä et mä en hirveesti pidä omasta äänestä. Niin taaskin mä vähän ajattelin sitä: et taas tosta tulee tollanen ääni, ei kauheen kiva.”

”Mutta että musta sitä olikin yllättävän helppo kattoo kun mä ensin aattelin voi kauheeta mitä, minkälainen mä siinä oon - -”

Kaksi ohjaajaa mainitsivat, että videosta heräsi ns. pinnallisiakin ajatuksia. Omaa ulkonäköä ja ääntä seurattiin. Siitä huolimatta vastauksista ei ilmennyt, että ulkoiset seikat olisivat haitanneet muun ohjaamisen tarkastelua.

5.3 Positiiviset huomiot

Kysyin ohjaajilta sitä, mistä asioista he omassa ohjauksessa pitivät. Ilmeni, että he huomasivat videonauhan kautta uusia toimintatapoja itsestään.

”Niin mä olin iloinen että mä en sitä [ei-sanaa] tossa nyt ainakaan kovin paljon käyttänyt, sitä mä itsestäni ainakin seurasin siinä. Joo ja siitä että musta tuntuu että lapset iloitsi siitä leikistä, siitä mä ainakin pidin.”

”Mä muistin huomioida lapset mitä mä pyrin x tunneilla tota tai x tuokioissa aina tekemään niin että mä huomaan niitä kehua.”

”Mä olin tyytyväinen ihan siitä kyllä että se leikki eteni ja lapset iloitsi siitä leikistä ja siitä kun mä sitten katsoin sitä videota niin mä olin myös tyytyväinen siitä että, että mä olin osa sitä leikkiä.”

Yksi vastaajista kertoi, että nähdessään itsensä lasten kanssa ohjaamassa tuokiota x, hän ymmärsi sen tuokion luonteen olevan hänen vahvuutensa. Teemahaastattelussa ohjaaja mietti ääneen, miksei tekisi sen luontoista ohjausta enemmän ja kehittäisi sitä pidemmälle.

Voidaan siis olettaa että videonauhan avulla on mahdollista oivaltaa omasta ohjauksesta uusia asioita. Menetelmä voi siis olla toimiva, mutta se, onko sille halukkuutta, on asia erikseen.

5.4 Jännittäminen etukäteen

Vastauksista tuli ilmi, että haastattelutilanne voi olla etukäteen jännittävä. Erään ohjaajan kanssa oli puhetta siitä, että ohjaajilla, jotka ovat työskennelleet pidempään päiväkodissa, voi olla pienempi kynnys astua kuvattavaksi kun uusimmilla ja kenties nuorimmilla hoitajilla. Tätä väitettä tukevia tutkimuksia ei kuitenkaan löytynyt.

”Tietysti riippuu miten on halukkuutta. Mä tiän et kaikilla ei varmaan ehkä oo ja toki itekin oli vähän varautunut ja se vähän jännittää.”

Vaikka vastausten mukaan ohjaajat kykenivät olemaan kuvaustilanteessa omia itseään, vaikutti kuvaustilanteessa muut asiat. Yksi ohjaajista mainitsi, että kuvaaminen vaikutti lapsiin, kun taas toisen ohjaajan mukaan kuvaustilanne ei vaikuttanut hänen mielestään omaan lapsiryhmään. Yksi ohjaaja taas kertoi, että joutui välillä ohjauksen aikana miettimään mihin asetuu videokameran eteen, jotta hän näkyisi. Vaikka nämä seikat eivät välttämättä suoraan ohjaukseen liity, voivat ne piilevästi vaikuttaa ohjaamiseenkin.

”Ja ainut mitä mä siinä leikkitilanteessa ajattelin että pitääkö mun nyt siirtyä tähän johonkin ja et haluaakohan se [kuvaaja] et mä näyn nyt tässä. Sellanen ajatus mul kävi. Mut muuten mä olin mielestäni aika lailla oma itseni siitä leikkitilanteesta.”

”Minusta lapsiin ei vaikuttanut.”

”Lapsiin vaikutti kyllä ainakin. Ne oli tota vähän erilaisia, ne oli ehkä vähän jäykempiä tossa tilanteessa, tosi vaisumpia että ainakin tähän ryhmään. Mä voin kuvitella toisiin lapsiin ois vaikuttanut ehkä eri tavalla myös mut vaikutti selvästi, että huomasi että niiden oli vähän vaikeaa ehkä jotenkin unohtaa se että sinä olit siellä kameran kanssa et ne ei ihan samalla tavalla lähtenyt välttämättä mukaan että ne oli vähän semmosia tarkkailevia et mitä nyt tapahtuu. Ihmetteli.”

5.5 Mitä kehitettävää omassa ohjauksessa?

Kysyin ohjaajilta myös sitä, onko heillä heidän mielestään videonauhan perusteella omassa ohjauksessaan jotakin kehitettävää.

”Mä pohdin sellasta että puhuinkohan mä liikaa siinä että antaako se tarpeeksi tilaa sitten, tarpeeksi tilaa lasten puhua siinä.”

”Joo, mä mietin tossa sitä tavallaan että musta tuntuu että välillä mulla on liian kiire ja välillä se laahaa - - mut niinku tossakin mietin että vähän rauhaa siihen nyt ois voinut pistää ja jarrua päälle kuitenkin tuonkin porukan kanssa.”

”Öömm... *pitkä hiljaisuus* No jos ainakin silleen että mä helposti rönsyilen, sen vois joskus yksinkertaistaa et ja mun puhe monesti rönsyilee elikä siis ne ohjeet vois olla myös... selkeämpiä ja yksinkertaisempia. Ja... ja tota... No ne nyt ainakin ekana tulee mieleen. Toki sieltä löytyi paljon aina eri tilanteista eri asioita.”

”Niin joo aina on ihmisellä kehitettävää ja aina pitää vähän niinku kriittisellä silmällä sitä kattoa.”

5.6 Menetelmän kokeminen hyödylliseksi

Kysyttyäni, kokevatko ohjaajat menetelmän hyödylliseksi oman ohjaajuuden kehittämisessä, vastaukset olivat suurimmaksi osaksi positiivisia. Mahdollisuudet siitä, että kuvausmateriaalia voidaan hyödyntää reflektoidusti, nähtiin. Vastausten mukaan yksityiskohtiin on vaikeaa palata myöhemmin taaksepäin, jos videomateriaalia ei ole. Ilmeni, että videomateriaalit voivat olla pidemmällekin ajalle hyödyksi - niistä olisi helppoa seurata esimerkiksi vuosien kehitystä omassa ammatillisessa kasvussa.

”Kyllä siitä on hyötyä. Koska tota silloin näkee itsensä ulkopuolelta ja joka tilanteessa.”

”Kun muistelee jälkeensä, vaikka niin kun käy mielessään sitä arvioi miten et tää tilanne meni ja mitä lapset siitä sai niin ei se ollenkaan toimi niin tehokkaasti kun tässä. Et tota, täs mä esimerkiksi pystyin sellasta ajattelemaan että jätinkö mä jonkun lapsen täysin huomiotta sen leikin aikana.”

”Niin, nyt kun mä katoan tota videoa, niin tämmösellä pikasella muistelolla mä varmaan ainakin kutsuin kerran jokaista nimeltä ja kannustin niitä ja huomioin niitä sen leikin kuluksi. Et se on sellainen mihin jälkeensä on hyvin vaikeaa muuten sanoa - -”

”No on siitä hyötyä joo, on. Ja se itse asiassa tosi kiva kun tajus sen että eihän niinku koskaan kukaan kuvaa omaa työtä ja se että voi että, että niinku miten mukava että jos ois vaikka kotonakin tollasia muistoja omasta työstä myöhemmin. Et mitä vois kattoa et tavallaan se oma ammatilliseen kasvuun myös - -”

”Kyl se ois aika, varmaan aika hyvä juttu monellekin.”

”Kyllä se voi kehittää öö tota ohjaajan ohjaustaitoja. Ja tota, ihan meidän kaikkien eri-ikäisten työtekijöiden ja erilaisella työkokemuksella olevien ohjaustaitoja voi kehittää. Ja tota, mutta kyllä se varmaan jonkinlaista niinku tervettä itsetuntoa vaatii et siihen uskaltuu. Et en mäkään tiedä, mä oisin nuorempana kokenut sen paljon ahdistavammaksi ton tilanteen kun nytten jotenkin kun on herkemmällä.”

”- ja sitten se on justinsa hei hyvä systeemi et sen voi niinku itte sit kattoo. Mä luulen et kyl meidän työyhteisössä ainakin aika hyvin. Ja kylhän se kuitenkin kehittää jokaisen mutta se että uskaltautuu siihen sitten.”

”Ja tota, kyllä se reflektointi onnistuu tosi hyvin. Se onnistuu paremmin kuin ilman sitä videointimateriaalia.”

Yksi ohjaaja kertoi, että kuvaaminen voi olla yleisellä tasolla toimiva menetelmä, mutta koee itse kuvaamisen stressaavaksi.

”Ömm, en osaa sanoa. Se... se on hyvä että näkee sitä oma työskentelyä ja tällä tavalla tietenkin sitä sai vain kattoo ite niin kyl siitä varmasti hyötyä on mutta, mutta henkilökohtaisesti mua se varmaan häiritsis koska mä koen kuvaamisen stressaavana niin se silloin ei ehkä tuottais haluttua tulosta.”

”Videokuvaus varmasti on hyödyllistä ja pystyn sen videokuvan tai nauhan avulla refleктоimaan mutta tota mä puhun siitä oikeestaan yleisellä tasolla mä koen et se on ihan hyödyllinen tekniikka mutta sitten jos mennään ihan vaan henkilökohtaiseen niin en usko et mulle... niinku ihan henkilökohtaisesti en usein kes-täis.”

6 Pohdinta

Pohdinnassa mietin tutkimuksen luotettavuutta - totuutta ja riippumattomuutta ja sitä, onko hyvä tieteellinen käytäntö tässä tutkimuksessa toteutunut (Tuomi & Sarajärvi 2002, 131, 129). Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) on määrittänyt hyvän tieteellisen käytännön tarkoittavan sitä, että noudatetaan tietynlaisia toimintatapoja, joita tiedeyhteisö on tunnustanut ja hyväksynyt. Yksi tärkeä toimintatapa on huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä ja työn tulosten esittämisessä. Myös muiden tutkijoiden töitä ja heidän savutuksiaan täytyy ottaa asiallisesti huomioon omaa tutkimusta tehdessä. Tutkimuksen on kunnioitettava tieteen avoimuutta ja objektiivisuutta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Olen tutkimuksen aikana pyrkinyt puolueettomuuteen - ymmärtämään haastateltavia itseään eikä antaa omien ennakkokäsityksien tai asenteiden vaikuttaa tämän tutkimuksen tutkimustuloksiin. Uskotaan kuitenkin, että laadullinen tutkimus ei ole koskaan sata prosenttisesti objektiivinen, sillä tutkija on itse tutkimuksen luoja ja se, joka tuloksia käsittelee. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133.)

Validiteetti ja reliabiliteetti toteutuivat omasta mielestäni. Tutkimuskysymykset olivat jatkuvasti mielessä ja palasin niihin säännöllisin väliajoin. Rakensin teemahaastattelukysymykset

niiden ympärille ja varmistin, että tutkimukseen osallistuneet ohjaajat todella ymmärsivät, mitä asiaa tutkittiin. Mutta aivan kuten Tuomi & Sarajärvi (2002, 133-134) totesivat, ladullisessa tutkimuksessa on vaikeaa päätellä ja määritellä, toteutuivatko validiteetti ja reliabiliteetti täysin.

6.1 Tulosten tarkastelu

Haastateltavien vastausten valossa voidaan uskoa, että videokuvaaminen on hyödyllinen menetelmä ohjaajuuden kehittämisessä joko henkilökohtaisesti tai yleisellä tasolla. Videomateriaalien avulla ei ainoastaan pohdittu jo tiedostettua käyttäytymistä vaan havainnointiin uusia toimintatapoja itsestään ohjaajana. Huomiot olivat niin positiivisia kuin negatiivisiakin - niillä kyettiin sekä kasvattamaan itsevarmuutta että miettimään omia kehitysalueita.

Tulokset muistuttavat paljon Lyyra ym. (2015) tutkimuksen tuloksia. He tutkivat videorefleksioinnin ja observointimenetelmien hyödyntämistä liikunnanopettajakoulutuksessa. Opettajaopiskelijoista lähes 90 prosenttia arvioi, että oman opetuksen videointi oli hyödyllistä tai erittäin hyödyllistä. Aivan kuten päiväkotiohjaajien, myös opiskelijoiden huomiot joko tukivat jo valmiita käsityksiä omasta opettamisesta tai auttoivat näkemään uusia asioita. Videokuvauksista pidettiin toimivana työkaluna. (Lyyra ym. 2015, 75-76.)

Myös Kuikan (2015, 24) mukaan videoinnilla voidaan tutustua omaan itseensä paremmin. Se on hyvä keino tarkkailla ihmisten välistä vuorovaikutusta - kuten tässä työssä ohjaajan ja päiväkotilasten - sekä kiinnittää huomiota elekielen ilmaisuihin (Störsjö 2015, 42).

Kuvaamisessa on tutkimustulosten perusteella kuitenkin monta kompastuskiveä. Yksi on tavoitteen kannalta epäolennaisten asioiden tarkasteleminen, esimerkiksi oman ulkonäön tai äänen. Tietysti ulkoinen olemus, äänen painot, puhetahti yms. vaikuttavat ohjaamisen laatuun, mutta jos videonauhasta keskittyy seuraamaan vain fyysisiä ominaisuuksia itsestään, ei ohjaajuutta voida reflektoida realistisesti.

Myös tekniset vaikeudet ovat kuvaamisessa mahdollisia (Störsjö (2015, 42). Toisen ohjauskeran kuvaamisen aikana videokameran akku ei kestänyt, minkä vuoksi kameran oli oltava jatkuvasti seinän pistorasiassa kiinni kuvaamisen aikana. Tässä tilanteessa se ei haitannut, sillä ohjaaja, lapset ja tila mahtuivat videokuvaan näinkin, mutta jossakin muussa tilanteessa se olisi voinut pysäyttää kuvaustoiminnan siltä kerralta kokonaan. Jotta päästäisiin seuraamaan videomateriaalia, on kyettävä nauhoittamaan sitä, ja siihen tarvitaan kuvausvälineet ja kuvaaja, joka osaa käyttää niitä.

Siksi, jos menetelmää haluttiin pidemmän päälle vakiinnuttaa, isona haasteena nähtiin resurssit. Kuka kuvaa? Millä välineillä?

”Usein se ongelma on siinä että mistä meille tulee se kuvausresurssi. Kun mä leikin siellä ja muut aikuiset tarvitaan muualla niin kuka kuvaa?”
(Yksi tutkittavista ohjaajista)

Tutkimukseen osallistuneet ohjaajat kokivat, että kykenivät jännityksestä huolimatta olemaan omia itseään ja ohjaamaan lapsiryhmää luonnollisesti. Sen sijaan ainakin yhdessä ryhmässä kuvaaminen vaikutti ohjaajan mukaan lapseen. Kappaleessa Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelu pohditaan, mitkä muut asiat vaikuttavat kuvaustilanteessa ja sitä kautta ohjaamiseen.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005, 17) ovat määritelleet, että kasvattajan tehtävä on tiedostaa teknologian kehityksen uudet mahdollisuudet. Julkaisun mukaan, päiväkodin työntekijöiden on otettava käyttöön viestintäteknologian hyödyt työssä, tosin tietysti harkiten. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2005, 17.)

Koska tämä oli laadullinen tutkimus ja tutkittavia ohjaajia oli vain kolme, on vaikeaa väittää että tulokset olisivat yleistettävää tietoa ja koskisivat kaikkia päiväkodin ohjaajia universaalisesti.

Tutkimukseen osallistuneet ohjaajat voidaan kuitenkin nähdä edustavan jollakin tapaa muita sen päiväkodin henkilökuntaa. Kokemukset ja asenteet kuvaamista ja omaa ohjaajuutta kohtaan voivat olla kuitenkin hyvin henkilökohtaisia. On siis ongelmallista väittää että koska nämä ohjaajat ajattelevat näin, ovat sitä mieltä kaikki muutkin sen päiväkodin ohjaajat.

6.2 Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelu

Laadullinen tutkimus on onnistunut, jos tutkija on ollut huolellinen ja hän on kunnioittanut ja noudattanut eettisiä periaatteita. Tutkijan on täytynyt olla tarkka menetelmien käytössä. (Kylmä & Juvakka 2007, 16.) Omasta mielestäni olin tutkimuksen aikana hyvin huolellinen tutkimuksen jokaisessa vaiheessa; en missään tapauksessa halunnut tulkita mitään väärin tai jättää jotain tutkimuksen kannalta arvokasta aineistoa pois.

Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä vaatii opiskelijalta etukäteen laajaa paneutumista tutkittavaan ilmiöön (Ruoppila ym. 1999, 192). Kuten aikaisemmin totesin, kävin päiväkodissa useamman kerran, ja tein vierailuistani kirjallisia havaintoja. Tutustuin lähdekirjallisuuteen ja mietin omaa osallistumistani kuvaajana tarkkaan hyvissä ajoin ennen kuvaamista ja haastatteluja.

Koin, että aineistolla pystyttiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin eli siihen, kehittääkö ohjattujen leikkitilanteiden kuvaaminen ohjaajan ohjaustaitoja ja onnistuuko oman ohjauksen reflektointi videomateriaalien kautta. Tutkimuskysymyksien vastaaminen on yksi laadullisen tutkimuksen päätavoitteista (Hirsijärvi & Hurme 2001, 48). Tiedostan kuitenkin, että tutkimustulokset olisivat olleet laajempia ja kenties hedelmällisimpiä, jos tutkittavia ohjaajia olisi ollut enemmän. Aikataulun, opinnäytetyöhön vaadittavan tuntimäärän sekä resurssien puitteissa ei kuitenkaan ollut mahdollista valita enemmän ohjaajia tutkimukseen mukaan. Jos tutkijoita olisi ollut kaksi tai useampi, otanta olisi voinut olla suurempi.

Työtä olisi tietysti voinut laajentaa myös siten, että tutkimukseen olisi otettu useampi päivä-koti mukaan. Tulosten luotettavuuteen voi nimittäin vaikuttaa päiväkodin muun henkilökunnan tai johtajan asenteet kuvaamista kohtaan; jos kuvaamista on pidetty työpaikalla yleisesti positiivisena asiana ja sitä on kokeiltu aikaisemmin, voi ohjaajien henkilökohtaisetkin mielipiteet kuvaamista kohtaan olla myönteisimpiä. Koska tässä nimenomaisessa päiväkodissa on kuvattu jonkun verran aikaisemminkin leikkitilanteita ja sille on näytetty niin ikään vihreää valoa, on se voinut vaikuttaa työntekijöiden mielipiteisiin siten, että kuvaamiseen on jo etukäteen suhtauduttu myönteisesti.

Tämän tutkimukseen osallistuneet ohjaajat kertoivat, että he pystyivät olemaan kameran edessä luonnollisesti. Monet ihmiset eivät kuitenkaan pysty vaikka kokisivatkin kuvaamisen mielekkäänsä. Jos oma ohjaaminen kameran edessä on erilaista kuin silloin kun kameraa ei ole, reflektointi videomateriaalien avulla ei ole realistista. Myös mahdolliset ennakkoluulot, pelot sekä rimakauhu saattavat rajoittaa menetelmän käyttöönottoa (Störsjö 2015, 42).

Laadullinen tutkimus päiväkodissa, jossa tutkija on jossain määrin osallisena - esimerkiksi minä kuvaajana - merkitsee edes jonkinlaista kiinnittymistä ja sitoutumista tutkittaviin. On siis tärkeää, että tutkija tiedostaa oman vaikuttamisen määrän tutkimukseen, jotta vääriä tuloksia ei syntyisi. (Ruoppila ym. 1999, 191.) Yritin tutkimuksen aikana pitää emotionaalista etäisyyttä tutkittaviin, jotta omat ajatukset ja tunteet eivät vaikuttaisi tutkimukseen. Ruoppila ym. (1999, 191) kuvailee hyvin, että siitä huolimatta, että aihe kiinnostaa tutkijaa, oma kiinnostus ei saa olla se linssi, jota läpi tutkimusta tarkkaillaan ja tulkitaan.

Koska tein tutkimusta yksin, tutkimusaineiston analyysi on ollut vain yhden ihmisen tulkinnan varaista. Tämä vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. Pyrin koko prosessin aikana tietysti täydelliseen objektiivisuuteen ja rehellisyyteen, mutta kuten aikaisemmin todettiin, laadullinen tutkimus ei ole koskaan täysin puolueeton. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133-134.)

Kaikki äänitysmateriaalit tuhottiin asianmukaisesti litteroinnin jälkeen. Videomateriaalit ohjatuista leikkitilanteista ovat yhä tallella, sillä kuvaus- ja tutkimuslupia hakiessani ilmoitin,

että voin luovuttaa videomateriaalit päiväkodille niin heidän halutessaan. Tästä on kuitenkin ensin erikseen keskusteltava tutkimukseen osallistuneiden ohjaajien kanssa.

6.2.1 Anonymiteetti

Päiväkoti, jossa tutkimus tehtiin, pysyy anonyyminä. Myös tutkimukseen osallistuneiden ohjaajien ja kaikkien jollain tavalla mukana olleiden henkilöiden identiteetit pidetään salassa. Päiväkoti itse kuitenkin tietää tutkimuksesta, ja koska työ oli julkinen tilaustyö nimenomaan tälle päiväkodille, työn ja päiväkodin nimen yhdistäminen on jossain määrin mahdollista.

Tutkimukseen osallistuneiden ohjaajien anonymiteetistä pidetään siis tiukasti kiinni. Päiväkodin sisällä kuitenkin tiedettiin ja puhuttiin siitä ketkä ohjaajat osallistuivat siihen, ohjaajien omasta halusta ja päiväkodin koon takia. Vaikka tulosten käsittelyssä pyrin karsimaan kaikki asiat, joiden perusteella tunnistettavuus olisi ollut mahdollista, voi silti siellä olla tietynlaisia asioita, joilla ohjaajien identiteettiä pystyisi yhdistämään, mutta jota en itse ole huomannut. Se voi olla esimerkiksi joku sana, jonka joku ohjaaja toistaa paljon työyhteisössään ja joka näkyy jossain lainauksessa, mutta josta en itse ole tietoinen.

Aineistoa analysoidessa, moni asia tuntui vaikealta pelkistää tutkimustuloksiin nimenomaan anonymiteetin takia. Yritin parhaani pelkistää niitä entisestään jotta vastauksia ei osattaisi yhdistää tutkittaviin ohjaajiin.

6.2.2 Luotettavuutta vahvistavat tekijät

Tutkimuksen luotettavuutta tukee se, että prosessi oli pitkä ja siihen käytettiin paljon aikaa ja ajatusta. Käytännössä tutkimus alkoi jo maaliskuussa 2015. Luin paljon kirjallisuutta liittyen videokuvaamiseen menetelmänä, reflektointiin, ohjaajuuteen sekä leikin merkitykseen lapselle. Käytin omasta mielestäni paljon aikaa tiedonhakuun, yhteydenpitoon päiväkotiin sekä tutkimuksen kannalta kattavan teemahaastattelurungon luomiseen.

Kirjallisuuskatsauksessa olin tarkka siitä, mitä lähteitä käytin. Hyödynsin tutkimuksessa vain luotettavia, kirjallisia lähteitä; oppikirjoja, eettisesti toteutettuja tutkimuksia ja luotettavia internet-julkaisuja. Olin hyvin varovainen viittausten suhteen niin, etten vääristäisi muiden tutkijoiden alkuperäisiä väitteitä. Yritin kunnioittaa kaikin puolin muita tutkijoita ja kirjailijoita.

Myös anonymiteetti ja sen säilyvyys on ollut merkki hyvästä eettisestä toimintatavasta. Olen yrittänyt pitää siitä kaikin puolin kiinni. Harvemmin kukaan tutkimukseen osallistuva haluaa esiintyä omalla nimellään, tai antaa työpaikkansa julki (Kananen 2008, 136).

Olen myös iloinen, että aineiston keruumenetelmäksi päädyttiin teemahaastatteluun. Se oli mielestäni tutkimuskysymyksiin vastaamisen kannalta se oikea ratkaisu. Toki teemahaastattelu eli jokaisen haastateltavan kohdalla enemmän tai vähemmän, mutta samankaltaisia asioita oli silti mahdollista tutkia jokaisen tutkittavan kohdalla. Haastattelu tuntui luontevalta ja hedelmälliseltä.

Olen pyrkinyt tutkimuksella alusta saakka selkeyteen ja läpinäkyvyyteen. Olen pitänyt tärkeänä sitä, että toimeksiantaja, tutkimukseen osallistuneet sekä opinnäytetyöni ohjaaja ovat olleet tietoisia tutkimuksen aiheesta, menetelmistä sekä etenemisestä. Olen pyrkinyt avoimuuteen ja molemminpuoliseen luottamukseen.

6.2.3 Luotettavuutta heikentävät tekijät

Mainitsin aikaisemmin, että tutkimus oli suppeasti toteutettu. Otanta oli pieni ja tutkittavia päiväkoteja vain yksi. Mikäli aikaa olisi ollut enemmän, olisi tutkimuksesta voinut tehdä laajemman. Näitä asioita pohditaan kappaleessa Johtopäätökset ja kehittämisehdotukset.

Mietin myös sitä, oliko sittenkään hyvä idea, että videonauhan sai katsoa heti ohjauksen jälkeen. Eräs tutkittava sanoi näin:

”Se oli heti sen tuokion perään niin mä tavallaan muistin ulkoa mitä siinä tulee tapahtumaan - -”

Omaa ohjaajuutta voi olla vaikea arvioida, jos ohjaustilanne on todella tuore. Jos ohjaamisen ja videonauhan katsomisen välissä olisi ollut esimerkiksi muutaman päivän tauko, olisi videomateriaalin katsominen saattanut ”antaa enemmän”. Sillä tarkoitan sitä, että oma ohjaus ei olisi enää niin elävästi mielessä, ja näin ollen videomateriaalista olisi voinut tehdä enemmän ja tarkempia huomioita.

On muutenkin muistettava, että aivan kuin tutkija itsekin, myös tutkimukseen osallistuvat henkilöt ovat subjektiivisia ihmisiä. Heilläkin on ennakkokäsityksiä, valmiita ajatusmalleja, asenteita ja arvoja. On vaikeaa arvioida, ovatko heidän vastaukset olleet puhtaita tutkimushetkellä syntyneitä vaiko jo etukäteen, valmiiksi luotuja mielipiteitä. Teemahaastattelu voi olla myös luonteeltaan sellainen, että haastateltava ei välttämättä uskalla tuoda sen aikana kaikkia ajatuksiaan julki. Tämäkin asia on huomioitava.

Teemahaastattelu, jolla aineistoa kerättiin eli jokaisen haastateltavan kohdalla. Tämä tarkoittaa sitä, että en kysynyt kaikilta ohjaajilta samanlaisia kysymyksiä. Vaikka teemahaastattelussa edetäänkin keskeisten teemojen mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77), on silti hyvä

pohtia, tuliko kaikilta tutkittavilta kysyttyä tarpeeksi monta kysymystä ja olivatko kaikki kysymykset tutkimuksen kannalta tarpeellisia.

Tämä tutkimus on opinnäytetyö, minun harjoitustyöni. Sen on tarkoitus osoittaa oppineisuuttani sosionomiksi. Näin ollen sitä on hankalaa verrata muihin, ammattilaisten tekemiin laadullisiin tutkimuksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87.)

6.3 Johtopäätökset ja kehittämissuhteet

Tutkimukseen olisi ollut mielenkiintoista ottaa mukaan useampi päiväkotitoiminta. Sellaisia, joissa kuvaaminen olisi aikaisemmin ollut eri rooleissa. Esimerkiksi yksi päiväkotitoiminta, jossa kuvaamista harjoitetaan kokoajan, toinen jossa sitä on kokeiltu mutta jossa se ei ole päässyt vielä suureen käyttöön sekä kolmas päiväkotitoiminta, jossa kuvaaminen on täysin vieras menetelmä.

Itse ohjaustilanteen ja videomateriaalin katsomisen välissä olisi voinut olla edes muutaman päivän tauko. Myös se, jos samoja ohjaajia olisi kuvattu myöhemmin toisen kerran, olisi voinut olla tutkimuksen kannalta hedelmällistä. Toisen kuvauskerran jälkeen olisi voitu haastatella ohjaajia uudestaan. Onko omista huomioista otettu oppia? Onko oma ohjaajuukseni kehittynyt ja vahvistunut? Pystyikö reflektointia hyödyntämään?

Eräs tutkimukseen osallistunut ohjaaja totesi:

”Mm ehkä mietin vain et se voisi olla kauheen mielenkiintoista tietysti tehdä myös joku semmonen et sit se kuvattais jossain vaiheessa uudelleen et et onko jotain muuttunut mitä haluais tai tullut toisella tavalla tai muutenkin miten se oma toiminta muuttuu. Et voiks siinä nähdä jotain leipiintymistä tai jotain semmosta mihin ehkä pitäisi havahtua.”

Periaatteessa ajatus kuulostaa toimivalta, mutta vaatii paljon aikaa. Omaan käyttäytymiseen voi olla vaikeaa muuttaa lyhyessä ajassa, joten välissä olisi pitänyt pitää pidempikin tauko, esimerkiksi muutamasta kuukaudesta vuoteen. Tämän opinnäytetyön kanalta se olisi ollut ongelmallista, mutta ajatus voi edelleen kehittää samassa päiväkodissa, samojen ohjaajien kanssa.

Kuvaamisen vapaaehtoisuutta on tärkeä pohtia. Miten mahdollistaa kuvaaminen päiväkodissa? Mitä jos henkilökunnasta sekä halutaan että vastustetaan sitä?

Kuvaamiseen voitaisiin suhtautua myönteisemmin, jos se olisi täysin vapaaehtoista. Ohjaajat, jotka etukäteen innostuisivat ajatuksesta, voisivat ilmoittautua kuvattavaksi. Ohjaajat voisivat myös itse päättää, missä tilanteissa he ovat kuvattavina. Kuvaustilanne voi olla esimerkik-

si jonkun tuokion aikana, jossa he kokevat olevansa ohjaajina hyviä mutta haluavat ehkä vielä hioa taitojaan. Tai se voi olla ohjaustilanteesta, jonka ohjaaja kokee heikkoutenaan mutta jossa haluaa kehittyä paremmaksi.

Myös kuvaamisen resurssit ovat iso kysymysmerkki - millä kuvataan ja kuka kuvaa? Onneksi nykyään videokuvaaminen onnistuu yksinkertaisimmillakin välineillä, esimerkiksi älypuhelimien kameralla. Enää ei välttämättä tarvita kalliita välineitä videotallentamiseen. Ohjaajat voisivat asettaa kuvausvälineen sellaiseen kohtaan, jossa he näkyisivät lasten kanssa, ilman että erillistä kuvaajaa tarvittaisiin. Jalustaa voidaan käyttää. Myös opiskelijoita ja harjoittelijoita voisi olla hyvä hyödyntää. Voisiko esimerkiksi sosionomi- tai lastentarhaopettajakoulutuksiin järjestää erilaisia kursseja, joissa voisi opintopisteistä vastaan mennä kuvaamaan ohjaajia päiväkoteihin?

Tietysti jos kuvaaminen yleistyy päiväkodeissa, on mietittävä loppuun asti henkilökunnan ja päiväkotilasten kuvauslupia. Myös sillä, missä videomateriaalit säilytetään, on merkitystä. On äärimmäisen tärkeää varmistaa, etteivät materiaalit päädy väärin käsiin. (Ruoppila 1999, 41.)

7 Yhteenveto

Opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus päiväkotiin. Tavoitteena oli selvittää, kehittääkö ohjattujen leikkitilanteiden kuvaaminen ohjaajan ohjaustaitoja ja onnistuuko oman ohjauksen reflektointi videomateriaalien kautta. Tutkimuskysymyksiä lähdettiin selvittämään videokuvamalla kolme päiväkodin työntekijää ohjaamassa lasten leikkituokioita. Ohjaaja katsoi videonauhan ohjaamisen loputtua, jonka jälkeen pidettiin teemahaastattelu. Haastattelun tavoite oli selvittää, kokivatko ohjaajat videokuvaamisen hyödyllisenä oman ohjaajuuden kehittämässä. Tuloksia analysoitiin sisällönanalyysilla.

Tutkimustulosten mukaan videokuvaamista pidettiin hyödyllisenä menetelmänä. Menetelmän käyttöönoton vaikeuksina pidettiin mm. teknisiä vaikeuksia, resursseja ja yleistä halukkuutta olla kuvattavana. Tutkimukseen osallistuneiden ohjaajien vähäisen määrän mukaan on kuitenkin vaikeaa väittää, että tulokset olisivat yleistettävää tietoa.

Tulokset olisivat olleet laajempia, mikäli tutkimukseen olisi osallistunut useampi ohjaaja ja päiväkoti. Tutkimusta voi lähteä kehittämään kuvaamalla samojen ohjaajien ennen ja jälkeen - ohjaustilanteita. Resurssipulaa voidaan helpottaa käyttämällä yksinkertaisempia välineitä ja kuvausjalustaa, sekä työllistää opiskelijoita esimerkiksi opintopisteitä vastaan.

Tutkimusta oli miellyttävä tehdä. Päiväkodin henkilökunta oli ystävällisiä ja ottivat minut ja tutkimukseni hyvin vastaan. Tämä oli ensimmäinen hieman syvempi kosketukseni päiväkotimaailmaan, enkä voisi olla iloisempi, että se oli nimenomaan tässä päiväkodissa.

Tutkimuksen vaikein osuus oli kirjallisuuskatsaus ja ylipäätään se, kuinka yhdistää kirjallista tietoa omiin ajatuksiin ja havaintoihin. Minulta puuttui taito etsiä kirjoista ns. se oleellinen tieto vaan sen sijaan luin lukuisia kirjoja kannesta kanteen ilman että siitä oli paljon hyötyä. Tiedostin myös sen, että lähdemerkintöjen tekeminen ei ollut erikoisalaani, ja sitä piti harjoitella todella paljon. Opinnäytetyöohjaajasta ja opinnäytetyön eri työpajoista oli suuri apu.

Toivon, että opinnäytetyöstä on hyötyä päiväkodille, jossa tutkimusta suoritettiin. Toivon, että tekemäni tulkinnot ovat oikein, ja että tuloksista on hyötyä päiväkodin toiminnassa jatkossakin videokuvaamista ajatellen. Toivon, että kokemus oli tutkimukseen osallistuneille ohjaajille mielekäs ja että päiväkodin muu toiminta ei kärsinyt sen ohella.

Tutkimustuloksia voi hyödyntää Suomessa varhaiskasvatuksessa laajemmin. Teknologia kehittyy ja viestintämuodot monipuolistuvat. Parhaimmillaan ja oikein toteutettuna videokuvaaminen voi kehittää ohjaajien ohjaustaitoja ja siten tukea entisestään lasten kehitystä päiväkodeissa.

Lähteet

- Aaltola, J. & Valli, R. 2011. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistokeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Arki, arvot, elämä, etiikka 2013. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry, ammattieettinen lautakunta. Helsinki.
- Cantell, H. 2010. Ratkaiseva vuorovaikutus. Kasvatuksellisia kohtaamisia lasten kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus
- Grönfors, M. 1985. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.
- Eskelinen, A. 2000. Rakkautta ja rajoja kasvatukseen. Yhdessä elämään. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Helenius, A., Hintikka, M. & Vähänen, L. 2004. Leikistä totta. Omaehtoisen leikin merkitys. Helsinki: Tammi.
- Helenius, A. & Lummelahti, L. 2003. Leikin käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Kajaanin ammattikorkeakoulu. 2015. Reflektio. Oppimisprojektit. Viitattu 22.1.2016
<https://www.kamk.fi/oppiminen/Oppimisentyokalupakki/Projektityokalut/Oppimisprojektit/Reflektointi>
- Kananen, J. 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.
- Kuikka, S. 2015. Sympatiaa Kreivi Draculalle. Elokuvat sosionomin työvälineenä. Tampereen ammattikorkeakoulu: opinnäytetyö. Viitattu 20.1.2016
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/101194/Kuikka_Sanni.pdf?sequence=1
- Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Siven, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ja ohjaa. Sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Leikin aika 2004. Lastentarhaopettajaliiton julkaisu. Helsinki: Lastentarhaopettajaliitto ry.
- Lindqvist, G. 1998. Leikin mahdollisuudet. Lund: Studentlitteratur
- Lyyra, N., Heikinaro-Johansson, P. & Palomäki, S. 2015. Video-reflektoinnin ja observointimenetelmien hyödyntäminen liikunnanopettajakoulutuksessa. Liikunta & Tiede 52, 1/2015. Viitattu 3.12.2015
http://www.lts.fi/sites/default/files/page_attachment/lt_1-15_tutkimusartikkeli_lyyra_lowres.pdf
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. Leikin merkitys lapselle. Vanhempainnetti. Viitattu 4.12.2015
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/lasten_leikit/leikin_merkitys_lapselle/

Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutuskeskus. Menetelmän käyttömahdollisuus. Videoavusteisen vuorovaikutuksen ohjaus VIG MLL®. Viitattu 4.12.2015
<http://www.lastenkuntoutus.net/palvelut-ammattilaisille/videoavusteinen-vuorovaikutuksen/menetelman-kayttomahdollisuus/>

Mäkipää, P. 1996. Elokuvaterapiasta eli elävän kuvan hoidollisesta käytöstä. Anjalankoski: KuuMaa.

Opetushallitus. Hyvän ohjauksen kriteerit. Hyvän ohjauksen kriteerit perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Helsinki. Viitattu 3.12.2015
http://www.oph.fi/download/158918_hyvan_ohjauksen_kriteerit.pdf

Opetushallitus. Video kynänä - video oppimisen välineenä. Hyvät käytännöt. Viitattu 22.1.2016
https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1963/#Description_Tab__view

Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinon, J., Niiranen, P. & Ojala, M. 1999. Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmä. Jyväskylä: Atena

Störsjö, A. 2015. Videotallenteet perheterapian apuvälineenä. Perheterapia 1/15.

Tilastokeskus. Otos. Viitattu 25.1.2016
<https://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/03/06/>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Hyvä tieteellinen käytäntö. 2012. Viitattu 10.3.2016
<http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanto>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy. Viitattu 4.12.2015
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita.

Liitteet

Liite 1: Tiedote lasten vanhemmille ja kuvauslupalaput	37
Liite 2: Tiedote osallistuville ohjaajille ja tutkimuslupalappu	39
Liite 3: Kysymykset ohjaajille suunnatussa suullisessa teemahaastattelussa	41

Liite 1: Tiedote lasten vanhemmille ja kuvauslupalaput

Hei, vanhempi!

Olen sosionomiopiskelija Laurea ammattikorkeakoulusta (Tikkurila) ja haluan tehdä opinnäytetyöni X päiväkotiin. Aiheenani on leikkitilanteiden videokuvaaminen päiväkodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntäminen ohjauksessa.

Ajatuksena on kuvata päiväkodinopettajan ja/tai - hoitajan ohjaamia leikkitilanteita lasten kanssa. Tämän jälkeen ohjaaja katsoo ohjaustilanteen videonauhasta ja arvioi omaa ohjausta vastaamalla laatimaani vastauslomakkeeseen. Opinnäytetyöni pohjautuu näiden vastauksien pohjalta.

Säilytän kaikki materiaalit tutkimuksen aikana omalla tietokoneellani salasanan takana. Kun opinnäytetyöni on valmis, hävitän kaikki materiaalit asianmukaisesti. Jos X päiväkodin henkilökunta tarvitsee niitä omaan käyttöön, voin luovuttaa materiaalit heille.

Olen hakenut tutkimuslupia X kaupungilta, ja aloitan kuvaamisen luonnollisesti vasta lupien vahvistuttua.

Täyttämällä tämän tiedotteen alaosan ja palauttamalla se päiväkodin henkilökunnalle, saan teidän suostumuksenne lapsenne kuvaamiseen. Jos ette myönnä kuvauslupaa, lastanne ei kuvata.

Minuun tai päiväkodin johtajaan voi vapaasti ottaa yhteyttä asiaa koskevilla kysymyksillä.

Mukavaa loppusyksyä!

Saranda Dedolli

saranda.dedolli@student.laurea.fi

X (päiväkotijohtajan etunimi)

X (päiväkotijohtajan sähköpostiosoite)

Lastani _____ (nimi)

saa ei saa kuvata (ympyröi jompikumpi)

Oma nimi: _____ päiväys _____

Allekirjoitus:

Liite 2: Tiedote osallistuville ohjaajille ja tutkimuslupalappu

Hei, X päiväkodin henkilökunta!

Olen sosionomiopiskelija Laurea ammattikorkeakoulusta (Tikkurila) ja teen opinnäytetyöni X päiväkotiin. Aiheenani on leikkitilanteiden videokuvaaminen päiväkodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntäminen ohjauksessa. Opin-
näytetyöni alustava otsikko on ”Leikkitilanteiden videokuvaaminen päivä-
kodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntäminen ohjauksessa” ja sen on määrä valmistua helmikuussa 2016.

Ajatuksena on kuvata päiväkodinopettajan ja/tai - hoitajan ohjaamia leikkiti-
lanteita lasten kanssa. Tämän jälkeen ohjaaja katsoo ohjaustilanteen video-
nauhalta ja arvioi omaa ohjausta vastaamalla suulliseen haastatteluun, jonka
äänitän.

Säilytän kaikki video-, äänitys- ja muistiinpanomateriaalit tutkimuksen aikana
omalla tietokoneellani salasanan takana. Kun opinnäytetyöni on valmis, hävi-
tän kaikki materiaalit asianmukaisesti. Jos henkilökuntanne tarvitsee tutki-
muksen jälkeen videomateriaaleja omaan käyttöönsä, voin luovuttaa materi-
aalit teille.

Olen hakenut tutkimuslupia X kaupungilta, ja aloitan kuvaamisen lupien vah-
vistuttua. Mikäli luvat tulevat aikataulussa, kuvaaminen voidaan aloittaa jo
vuoden 2015 puolella.

Kaikki tutkimukseen osallistuvat ohjaajat pysyvät anonyyminä, ja osallistujilla
on lupa vetäytyä tutkimuksesta missä vaiheessa vain. Valmiissa opin-
näytetyössä ei tule ilmi päiväkodin nimeä tai kunta, jossa päiväkoti sijaitsee.
Tarvitsen tutkimukseen neljä ohjaajaa.

Täyttämällä tämän tiedotteen alaosan, voit osallistua tutkimuksen tekoon.
Kerään laput kuvaamisen yhteydessä.

Minuun tai päiväkodin johtajaan voi vapaasti ottaa yhteyttä asiaa koskevilla kysymyksillä.

Ystävällisin terveisin,

Saranda Dedolli

saranda.dedolli@student.laurea.fi

X (oma puhelinnumero)

Minua saa tutkia ”Leikkitilanteiden videokuvaaminen päiväkodissa ja kuvausmateriaalien hyödyntäminen ohjauksessa” - opinnäytetyössä (Saranda Dedolli).

Nimi:

Allekirjoitus:

Päiväys:

Liite 3: Kysymykset ohjaajille suunnatussa suullisessa teemahaastattelussa

- Ammattinimikkeesi?
- Tutkintosi?
- Kuinka kauan olet työskennellyt päiväkodissa?
- Tuntuiko sinusta, että kykenit olemaan oma itsesi ohjaustilanteessa vaikka sinua kuvattiin?
- Mitä ajatuksia videonauhan katsominen sinussa herätti?
- Mistä asioista pidit omassa ohjauksessasi?
- Missä asioissa omassa ohjauksessasi olisi mielestäsi kehitettävää?
- Yllättikö mikään asia (positiivisesti tai negatiivisesti)?
- Koetko, että kuvaamisesta on hyötyä sinulle ohjaajana?
 - Miksi kyllä?
 - Miksi ei?
- Mitkä asiat tuntuivat vaikuttavan kuvaustilanteessa mitä muuten ohjatussa leikkitilanteessa ei olisi vaikuttanut?
- Oletteko käyttäneet tällaista videokuvausmenetelmää aikaisemmin ja onko se sellainen menetelmä jonka voisitte ottaa työyhteisössä useammin käyttöön?

Tutkimuskysymykset:

- Kehittääkö ohjattujen leikkitilanteiden kuvaaminen ohjaajan ohjaustaitoja?
- Onnistuuko oman ohjauksen reflektointi videomateriaalien kautta

